

(пиротехнические изделия) только на основании разрешения, выданного Центральным горным управлением. Эти положения отражают Сообщение Комиссии (СОМ / 2005/0329), которое направлено на повышение безопасности при производстве, разработке, переработке, исследованиях, экспериментальном производстве и испытании взрывчатых веществ, их хранении, утилизации и уничтожении или производстве, исследованиях и разработках. А также, экспериментальное производство, ремонт, хранение, вывод из эксплуатации и уничтожение боеприпасов и усиление контроля за обращением со взрывчатыми веществами, пиротехническими изделиями и боеприпасами.

- Закон также регулирует запрет на отечественное производство боеприпасов и их частей из широко доступных химикатов, поскольку такое производство представляет угрозу того же масштаба, что и коммерческие боеприпасы.

- Закон также подробно регулирует хранение взрывчатых веществ, взрывоопасных предметов и боеприпасов, транспортировку взрывчатых веществ, взрывоопасных предметов и боеприпасов, использование взрывчатых веществ, взрывоопасных предметов и боеприпасов, а также регулирует исследования и технические разработки.

- Закон также регулирует профессиональную компетенцию в отношении обращения со взрывчатыми веществами, взрывчатыми веществами и боеприпасами, государственное управление в области взрывчатых веществ, взрывоопасных предметов и боеприпасов, санкции и переходные положения.

Івасишин Тарас Михайлович,

доцент кафедри кримінального права,
кримінального процесу та криміналістики
Національної академії СБ України, кандидат
біологічних наук, доцент

ДЕЯКІ СУДОВО-МЕДИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ УШКОДЖЕННЯ ВІД ВИБУХІВ ЕЛЕКТРОДЕТОНАТОРІВ

Науковою основою судової вибухотехнічної експертизи є інтеграційна інженерно-технічна і правова сфера знань, яка має назву «криміналістична вибухотехніка» [1].

Криміналістична вибухотехніка – галузь криміналістичної техніки, яка вивчає закономірності виникнення криміналістичної інформації про вибухові речовини та вибухові пристрої, предмети, що

їх імітують, пов'язаних з ними осіб та об'єктів, і розробляє на цій основі науково-технічні засоби, прийоми, методики пошуку, обстеження, знешкодження, огляду, фіксації, вилучення і дослідження таких об'єктів і слідів їх використання з метою забезпечення кримінально-процесуальної, оперативно-розшукової, адміністративно-правової форм діяльності правоохоронних органів і спецслужб щодо попередження, виявлення і розкриття злочинів.

Ми поговоримо тільки про uszkodження від засобів детонування – пристрої, що призначені для створення вибухового імпульсу (засоби підриву призначені для збудження вибуху зарядів вибухових речовин та вибухових пристроїв).

Конструктивні ознаки вибухових пристроїв промислового виготовлення характеризують їх цільове призначення та поділяються на основні й додаткові [2]. Основними конструктивними ознаками вибухових пристроїв промислового виготовлення є наявність заряду вибухової речовини, засобу підриву та поєднання в єдину конструкцію заряду вибухової речовини й засобу підриву.

Об'єкти, у яких відсутня хоча б одна із вказаних ознак, до вибухових пристроїв промислового виготовлення не належать. Вибух одного електродетонатора досить могутній, пробиває свинцеву пластинку товщиною 5-6 мм.

Водночас, у випадку порушення правил техніки безпеки у випадкових вибухах електродетонаторів (наприклад, унаслідок появи статичного струму), при знищенні невикористаних електродетонаторів іноді стаються нещасні випадки, в тому числі смертельні. Вони можуть траплятися й у побуті при використанні викрадених електродетонаторів (наприклад, при глушінні риби). Крім того, бувають випадки самогубства й навіть убивства шляхом вибуху електродетонаторів, вкладених у рот, притиснутих до ділянки серця і т.п. У таких випадках при призначенні і проведенні судово-медичної експертизи, як правило, виникають значні труднощі, пов'язані з необхідністю точного встановлення механізму травми й зумовлені недостатньою поінформованістю як слідчого, так і експерта про пристрій, принцип дії електродетонаторів і характеру uszkodжень, що утворюються при цьому.

Розглянемо осколочні пошкодження. Під осколочністю [3, 4] мається на увазі здатність корпусу вибухового пристрою, зокрема корпусу снаряду або міни, дробитися при розриві на певну кількість осколків і завдавати пошкоджувальної дії об'єкту. Осколочність характеризується кількістю забійних осколків і розподілом їх за вагою. Забійними вважаються осколки, здатні вивести з ладу людину. Як

забійний уламок у військовій галузі вважається уламок вагою від 0,5 г і більше. При цьому швидкість уламка може мати набагато більше значення, ніж його вага. Так, при швидкості 800-900 м/с дрібні осколки дають сильні поранення. Характеристики забійної сили уламка приймають як його енергію. Для нанесення поранення достатньо, щоб уламок мав енергію 15 кгс·м. На практиці умовно вважають забійним уламок, здатний пробити соснову дошку завтовшки 25,4 мм.

При вибуху електродетонатора відбувається відривання торцевої частини (довжиною від 10 до 20 мм), що діє подібно до кулі, а середня частина розривається на дрібні частки, які летять услід за торцевою частиною конусом під кутом 40-45°. Мішень ушкоджується цими частками, що осідають у вигляді кільця, ширина якого збільшується, а густина зменшується в міру віддалення електродетонатора від мішені. Хвостова частина із закріпленими до неї провідниками залишається цілими і при вибуху відкидається назад. Вибір відстаней від мішені зумовлюється розходженням виявлених змін.

На відстані «в упор» спостерігається розрив натягнутої на щит білої бязі, частіше рвано-скалкової форми розміром до 4-5 см. На відстані 3-5 см утворюється отвір (0,4-0,5 см у діаметрі), що нагадує вогнепальне ушкодження, з відкладенням кіптяви довкола нього у вигляді вінця шириною до 2,5-3 см і кільцем у вигляді крапкових ушкоджень тканини навколо в радіусі до 5 см.

При видаленні електродетонатора від мішені на відстань 7 см як і раніше спостерігаються крапковидні ушкодження тканини навколо такого ж вхідного отвору на невеликій відстані від нього шириною до 15 см і цілком зникає кіптява. На відстані 25 см зберігається вхідний отвір із вільною зоною навколо діаметром 20-25 см і крапковидні ушкодженнями за нею, кількість яких зменшується.

На відстані 35 см вхідний отвір зникає. Слідом за вільною від ушкодження зоною діаметром 30-40 см утворюється кільце шириною до 20 см ще з множинними, але вже значно рідше розташованими ушкодженнями тканини. Вільна від ушкоджень зона при видаленні електродетонатора на відстань 50 см має вигляд кільця діаметром до 50-60 см і більше. Одиначні впровадження дрібних часток спостерігаються до 10 м.

При положенні електродетонатора паралельно мішені зона крапковидних ушкоджень має трикутну форму (вершиною до торця). При збільшенні відстані збільшувалася площа трикутника з одночасним різким зменшенням густоти і зсувом ділянки ушкоджень від торцевої частини. Густина збільшувалася при положенні

електродетонатора під кутом (торцева частина ближче до мішені).

На відстані до 7-10 см на шкірі трупа навколо вхідного отвору по краю його можна спостерігати відкладення кіптяви. Через невеликі (у порівнянні з мішенями) розміри об'єкта вільна зона і зона впровадження металевих часток не мали виражених закономірностей. Можна лише зазначити, що зі збільшенням відстані зменшується густина і глибина впровадження.

Якщо електродетонатор розмістити до поверхні шкіри трупа (у наших випадках стегно й ділянка живота) трохи під кутом, то при відхиленні торцевої частини спостерігається тільки дрібне дотичне ушкодження, при відхиленні хвостової – може утворитися додаткове ушкодження (від торцевої частини електродетонатора) у вигляді лінійної поверхневої рани, що розташовується подовжньо стосовно лінійної зони дрібних ушкоджень.

Таким чином, експерименти показали, що під час вибуху електродетонатора утворюються ушкодження, за якими може бути вирішене питання не тільки про їхній характер, але і про відстань від електродетонатора, про положення його в момент вибуху.

На сьогодні працівники слідства при підозрі щодо можливості утворення ушкоджень від вибуху електродетонатора можуть ставити на вирішення судово-медичної експертизи такі питання:

1. Чи утворилося зазначене ушкодження в результаті вибухової дії?

2. Чи виявлено частки вибухового пристрою, що зумовили вибух, і чи дає змогу дослідження зробити висновок про вид пристрою?

3. Чи не утворилися в цьому випадку ушкодження в результаті вибуху електродетонатора?

4. Якщо був вибух електродетонатора, то чи може експертиза висловитися про його вид, кількість електродетонаторів?

5. Якщо був вибух електродетонатора, то на якій відстані від потерпілого й у якому положенні розміщувався електродетонатор стосовно постраждалого?

6. У якому положенні (позі) був потерпілий у момент вибуху електродетонатора?

Для відповіді на поставлені питання слідчий повинен призначити комплексну судово-медичну експертизу за участі судово-медичного експерта й судово-медичного експерта фізико-технічного відділення бюро судово-медичної експертизи.

Список використаних джерел

1. Криминалистическая взрывотехника и взрывотехническая экспертиза: Методические рекомендации. Ч.1. Барнаул, 1989. 34 с.
2. Засоби ініціювання промислових зарядів вибухових речовин / Закусило Р.В., Кравець В.Г., Коробійчук В.В. Житомир, 2011. 212 с.
3. Прохоров Б.А. Боеприпасы артиллерии. Москва, 1973. 512 с.
4. Інструкції про поведження з вибуховими матеріалами в органах і підрозділах Національної поліції України та підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України, затверджена наказом МВС України від 19.08.2019 № 691.

Косінська Аліна Леонідівна,
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»,
студентка навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх
Науковий керівник: *Волошин Олексій*
Гнатович, старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення та судових
експертиз навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх

ЩОДО ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Ефективна протидія гібридній війні, яку веде Російська Федерація проти України, неможлива без застосування науково-технічних засобів, якими озброєні співробітники СБУ, Національної поліції України, ЗСУ, Державної прикордонної служби. Використовуючи антитерористичне та криміналістичне обладнання, вони забезпечують проведення комплексу операцій як в ручному так і дистанційному режимі, забезпечують якісне виявлення, фіксацію та вилучення слідів, що в подальшому є доказами в кримінальних провадженнях.

У межах проведення огляду місця події та інших слідчих (розшукових) дій, залежно від слідчої ситуації, застосовують техніко-криміналістичні засоби для пошуку матеріальних носіїв інформації про злочин, серед них: надлегкий мобільний робот – сапер який завдяки багатофункціональним захватним пристроям і сенсорам , здатними розпізнавати сліди вибухівки, а також ядерної, біологічної та хімічної зброї. Телескопічний роботизований маніпулятор, що дозволяє операторам управляти підозрілими приладами і об'єктами на відстані 3-х метрів. Пристрої для виявлення та знешкодження вибухових речовин та пристроїв, до яких відносяться компактний